

AZ IDŐSKORÚAK ÉS A DIGITÁLIS VILÁG

Az időskorúak elszigeteltségének főbb okai a magány és az unalom. Azok az időskorúak viszont, akik valamennyi időt töltenek online, kevésbé depressziósak és élvezik, hogy lépést tarthatnak a technológia fejlődésével. Azok pedig, akik le-maradnak, könnyen az egészségügyi ellátás és más szolgáltatások szempontjából is előnytelen helyzetbe kerülhetnek. Az internethozzáférés, az IKT eszközök nagyobb mértékű használata nagy előny, annál is inkább, hogy az időskorúak jó része egyedül él. A magány érzésének csökkentésére a digitális technológia a közösségi oldalak formájában kínál megoldást. Az elektronikus hatósági ügyintézés, az elektronikus bank használata valamint a webáruházakból való vásárlás pedig egyszerűbbé és kényelmesebbé teszik a mindennapi életünket, sőt, a jelenlegi koronavírus járvány alatt pedig biztonságosabbá is, hiszen a fizikai távolságtartás nem jelent minden szempontból távolságtartást az IKT eszközök használatával. Mindezek használatához mindössze egy számítógépre, internet előfizetésre, szabadidőre és érdeklődésre van szükség.

ELŐSZÖR NÉZZÜK MEG, MI AZ AZ IKT?

Az IKT az információs és kommunikációs technológiákat jelöli. Ha azt halljuk, hogy IKT, gyakran nem gondolunk másra, mint a számítógépekre. Az IKT azonban ennél sokkal tágabb értelemben használatos, és magába foglal minden digitális technológiát. Vagyis, akkor is IKT-t használunk, ha...

- telefonnal videót készítünk
- megosztunk egy linket Facebookon
- készítünk egy fényképsorozatot digitális fényképezőgéppel, majd egy Powerpoint prezentációt csinálunk belőle
- készítünk Wordben egy társasjátékot, és kinyomtatjuk

IKT kislexikon

blog / vlog

A blog elnevezés eredetileg az internetes napló (**weblog**) rövidülésével jött létre. Az első blogok valójában ezek is voltak, naplók, rajta a személyes élet bejegyzéseivel. Hamarosan megjelentek a szakmai blogok, amik nem személyes, hanem szakmai témákat dolgoztak fel. A blogok fontos kelléke az a *szervező rendszer* (lásd ott), ami lehetővé teszi a könnyű és gyors publikálást, minthogy a blogok elsődlegesen a felhasználói tartalomra épülnek, valódi webkötés (lásd ott) alkalmazásuknak tekinthetők. A blogok egyszerűbb formái az úgy nevezett mikroblogok (lásd ott). Jelenleg több hazai (*blog.hu, freeblog.hu, postr.hu*) és nemzetközi blogszolgáltató (*wordpress.com, blogspot.com*) is elérhető.

mikroblog

A mikroblogok a blogokhoz (lásd ott) hasonlóan információk megosztását teszi lehetővé. Abban különbözik a blogoktól, hogy a mikroblogokon a bejegyzések rövidebbek (pl. a *Twitteren* 280 karakteresek) lehetnek. A mikroblogokon a felhasználók jellemzően rövid üzeneteket tesznek közzé, amelyet gyakran kísér egy link, kép, vagy rövid videó. A mikroblogok egyik legfontosabb tulajdonsága, hogy egy-egy bejegyzést egy kattintással újra megoszthatunk, ami azok futótűszerű terjedését teszi lehetővé.

fájlformátumok

A weben jártunkban-keltünkben sokféle fájlformátummal találkozhatunk, érdemes tudnunk, hogy melyik micsoda és mire való. Fontos tudnunk, hogy különféledolgot (szöveg, kép, film, hang) különféle formátumokban lehetnek. A formátumoknál fontos egyfelől az, hogy milyen alkalmazással olvashatók, használhatók valamint az is, hogy milyen méretűek, ez utóbbi szempont miatt gyakran használnak tömörített fájlokat, amiknek a mérete lényegesen kisebb lehet, mint a tömörítés nélkülieknek.

szövegek

.doc - ez a korábbi Word dokumentumok formátuma
.docx - az újabb Word programok szövegformátuma, a docx nyitott, átjárható fájlformátum
.pdf - az Adobe Acrobat szövegformátuma, előnye, hogy minden gépen ugyanúgy jelenik meg, a szerkesztéséhez viszont különleges programra van szükség.

hangok

.wav - tömörítés nélküli hangfájl, hosszabb hangok esetén nagyon nagy méretű
.mp3 - a legelterjedtebb hangtömörítés, szinte minden médialejátszó program képes kezelni
.wma - a Windows Media Player saját tömörített hangformátuma, minden Windows alapú gép képes lejátszani.
.flac - veszteségmentes tömörített hangfájl, a legtöbb tömörítési eljárás kisebb vagy nagyobb minőségvesztéssel jár, a nyílt forrású flac formátum nem

netbook vs. notebook

A notebook-ot szokták laptopnak is nevezni. Van, aki csak a könnyebb, hordozható laptopot hív notebook-nak. Mindenesetre ez az, amit sokan csak laptopként emlegetnek. A netbookok, ezzel ellentétben kisebb, könnyebb, hordozhatóbb, olcsóbb, ugyanakkor sokkal kisebb teljesítményű számítógépek.

video

.avi - tömörített videó formátum, az olvasásához a megfelelő dekódoló (úgy nevezett codec) szükséges, az avi fájlok nagyon sokféle codec-kel lehetnek tömörítve

.wmv - a *Windows Media Player* saját tömörített videó formátuma, minden Windows alapú gép képes lejátszani

.flv - az *Adobe Flash* videó tömörítési formátuma

.mov - az *Apple* videó tömörítési formátuma, lejátszásához Quicktime program vagy annak megfelelő codec kell

.mp4 - az mp3 tömörítés kiterjesztése mozgóképekre is

.swf - az *Adobe Flash* formátuma, eredetileg rövid animációk kódolására hozták létre, idővel komolyabb programok, akár teljes weboldalak alkotásához is használták

netikett

Az internetes viselkedés íratlan (és néha írott) szabályait nevezik netikettnek. A netikett része például, hogy NAGYBETŰS ÍRÁS KIABÁLÁST JELENT, hogy a fórumokban szigorúan csak az adott témához kapcsolódó hozzászólásoknak van helye, de az elvek a kulturált beszédmódra és a kéretlen levelek továbbítására is kiterjednek.

okostelefon

Okostelefonnak nevezik azokat a mobiltelefonokat, amiknek saját operációs rendszere van, alkalmazásokat lehet letölteni és futtatni rajtuk. A modernebb okostelefonok érintőképernyővel rendelkeznek. Hazánkban az okostelefonoknak háromféle operációs rendszere terjedt el, az *Android*, az *iPhone* és a *Windows Phone*.

MIK AZOK A KÖZÖSSÉGI OLDALAK

Olyan internet-alapú alkalmazások csoportja, amelyek a Web 2.0 ideológiai és technikai alapjait felhasználva lehetővé teszi felhasználók által generált tartalom készítését és megosztását". Példák: Facebook, Twitter

Az időskorúak szempontjából talán a Facebook-használat a leginkább jelentős. A Facebook a világon a legelterjedtebb közösségi oldal, használatához mind-össze egy e-mail címre van szükség

A közösségi média előnyei és hátrányai

Az elmúlt években a közösségi média rengeteget fejlődött, és mára már életünk szerves részévé vált. Csak a Facebook több mint 2,5 milliárd felhasználót szolgál ki havonta. A közösségi média befolyása társadalmunkra tagadhatatlan, és ahogy egyre egyszerűbbé válik a folyamatos kapcsolattartás az online világgal, úgy egyre többek életére gyakorol majd jelentős hatást ez a médium

Mindennek pozitív és negatív következményeit is láthatjuk nem csak az online „világban”, de magunk körül is. A következőkben mindkét oldalról szeretnénk felsorolni néhány példát.

A közösségi média előnyei

Kapcsolatteremtés

A közösségi média elsődleges célja az értékes kapcsolatok megteremtése és ápolása az emberek között. Az emberek hasonló érdeklődésű felhasználókkal, rokonokkal, ritkán látott ismerősökkel, távolban élő szeretteikkel folytathatnak hasznos eszmecsereket helyi korlátok nélkül. Az időskorúak számára különösen jelentős, hogy gyermekeik, de még inkább unokáik számára a kapcsolattartás ezen módja teljesen természetes, így a fiatalokkal a saját digitális környezetünkben tudnak kapcsolatot teremteni, ami így még közelebb hozza a két korosztályt egymáshoz.

Oktatás

A közösségi média rengeteget segíthet a tanulni és tanítani vágyóknak. A közösségi platformokon is aktív szakértők és oktatók rengeteg hasznos információval és tanáccsal láthatják el az érdeklődőket, lényegében bármilyen témában. Itt is nagy előny, hogy mindez időtől és helytől függetlenül történik, és általában teljesen ingyenesen

Egy segítségkérést percek alatt több tucat, majd több száz, és akár több ezer ember is megoszthat, így rövid időn belül tízezrek elé is kikerülhet a probléma. Persze ez nem minden esetben garantált, azonban a lényeg az, hogy így minél többen nyújthatnak majd segítséget, legyen szó támogatásról, tanácsokról, vagy személyes beavatkozásról

Segítség

Egy segítségkérést percek alatt több tucat, majd több száz, és akár több ezer ember is megoszthat, így rövid időn belül tízezrek elé is kikerülhet a probléma. Persze ez nem minden esetben garantált, azonban a lényeg az, hogy így minél többen nyújthatnak majd segítséget, legyen szó támogatásról, tanácsokról, vagy személyes beavatkozásról

Információáramlás és friss hírek

A közösségi médián az ember összeállíthat magának egy olyan hírfolyamot, ahol a számára fontos hírekről értesülhet. A közösségi média remek kiindulópont lehet egy téma felkutatásával kapcsolatban, és némi önálló keresgéléssel könnyedén rátalálhatunk azokra a forrásokra, amelyekben megbízhatunk. Sokan ezért fordulnak el a televízióban és nyomtatott magazinokban közölt hírektől.

Hirdetések

A közösségi média egy gazdaságos és egyszerű felületet kínál azon cégek számára, akik szeretnének egy nagyobb közönséget elérni hirdetéseikkel. A közösségi hirdetések sokkal olcsóbbak lehetnek, mint a hagyományos reklámok amiről különféle, kifejezetten digitális funkciók gondoskodnak (például a célzott hirdetések).

Nemes célok

A közösségi média már számtalan nemes cél népszerűsítésére szolgált. A bajbajutottak megsegítése, az adománygyűjtés, elveszett kisállatok megkeresése a közösségi összefogás mind egyszerűen megszervezhető a különböző platformokon.

Figyelfelkeltés

A közösségi média segít olyan problémákat előtérbe helyezni, amelyekről az ember egyébként sehonnan nem értesülne. Ez cselekedetre buzdítja az embereket, és segít megindítani azt az aktivitást, amelyek a fent emlegetett nemes célok eléréséhez szükségesek.

A közösségi média hátrányai

Hackelés

A személyes adatok ellopása és interneten való nyilvános megosztása tönkreteheti egy személy pénzügyi- és magánéletét is. Ide kapcsolódik a személyazonosság ellopása és azzal való visszaélés is, ami hasonló problémákhoz vezethet. Az ilyen közösségiprofil-feltörésekre számtalanszor sor került már. Ez a közösségi hátrány valódi veszélyforrás is lehet.

Csalás és átverések

A csalók is haladnak a korrallal és igyekeznek minden új közösségi trendből hasznot húzni - általában mások kárára. Habár a legtöbb platform előbb vagy utóbb megpróbálja kiszűrni ezeket, mindig lesznek új trükkök, és olyan esetek, amelyek átbújnak a közösségi rendszerek védőhálóin.

Biztonsági problémák

A közösségi platformok ezüsttálcán kínálják fel a felhasználók személyes adatait a biztonsági szervereknek, ami lényegében semlegesíti a magánélet fogalmát a közösségi hálózatok világában.

E-MAIL

Az e-mail az angol electronic mail kifejezésből származik, ami „elektronikus posta”-ként vagy „villanyposta”-ként fordítható le. Az elnevezés utal az írás és továbbítás módjára, amely teljes egészében elektronikus úton megy végbe. A mai e-mail-rendszerek az internetet használják közvetítőnek, és ezáltal az e-mail az internet használatának egyik legkedveltebb formája lett.

- az eredeti jelentése a postához hasonló elektronikus üzenetküldési szolgáltatás, valamint ezen túl a gyakorlatban
- az általa (e-mailen mint postán) továbbított (elektronikus) üzenetet, levelet is értjük alatta.

Az internetes e-mail üzenetek tipikusan két fő részből állnak:

Fejléc (header) – az üzenet rövid tartalma, a küldő címe, a fogadó címe, egyéb információk

Törzs (body) – maga az üzenet, általában a végén egy aláírással.

A fejlécek általában tartalmazzák az alábbi négy mezőt:

Feladó (from) – a feladó e-mail-címe;

Címzett (to) – a fogadó e-mail-címe;

Tárgy (subject) – a levél rövid leírása;

Az e-mailhez különböző mellékletek csatolhatók, így küldhető szöveg, kép vagy videó is.

Általában elmondható, hogy a digitális világ lehetőségeinek kihasználásához mindenkinek szüksége van egy e-mail címre.

MI IS PONTOSAN AZ INTERNET

Mit is jelent valójában az internet? Az "internet" szó két részből tevődik össze: az "inter"-ből, (latin: között) és a "net"-ből, (az angol "network", hálózat rövidítése) szavakból. A számítógépes világban az "internet" tehát a számítógéphálózatok kapcsolatrendszerét, azaz számítógéphálózatok hálózatát jelenti

Az internet a legújabb tömegkommunikációs eszköz is, ahol majdnem minden témával kapcsolatban találhatunk információt, de saját magunk bővítheti is az információk körét. Az internetre egy szolgáltató segítségével lehet feljutni. A felhasználó azért fizet, hogy a szolgáltató lehetővé tegye az internethez való hozzáférést a saját internet-szerverén keresztül

Összefoglalva: a szolgáltató egy összekötő kapocs a felhasználó és a hálózat között. Az, hogy a mi otthonunkban egy internetes oldal gyorsan vagy lassan jelenik-e meg, az gyakran a szolgáltató kapacitásától függ, attól, milyen kapacitású (mennyre széles a szélessáv) vonalat tud biztosítani a felhasználóknak az interneten való szörfözéshez.

MI AZ E-BANK

Egy bank által nyújtott interneten keresztül igénybe vehető banki szolgáltatások elnevezése, amely során az ügyfelek a bank honlapján megtalálható e-bank internetes címén elérhető szolgáltatásokat vehetik igénybe.

Használata nagy szabadságot és kényelmet nyújt, hiszen minden banki tranzakciót (átutalást, vásárlást) az otthonunk kényelmében végezhetünk, nem vagyunk sem napszakhoz, sem a bankfiók nyitvatartásához kötve.

Amikor meglátogatjuk a bank weboldalát, automatikusan biztonságos, titkosított kapcsolat épül fel az Internet böngészőnk és a bank között. Minden információ titkosított formában közlekedik a világhálón, illetéktelenek sem elolvasni, sem módosítani nem tudják. A titkosított adatátvitel és a banki szerver számítógép „személyazonosságának” ellenőrzése egy digitális tanúsítványon alapszik, mely szemléletesen a banki szerver „személyi igazolványának” tekinthető. Amikor a kapcsolat felépítés kezdetén a böngésző a banki rendszerhez fordul, a szerver elküldi a böngészőnek a tanúsítványát. Ha a böngésző úgy találja, hogy a tanúsítvány rendben van, akkor megtörténik a biztonságos kapcsolat kiépítése, egyébként pedig figyelmezteti a felhasználót a problémára. E-bank legegyszerűbben a bankfiókban igényelhető, ahol használatához is segítséget kapunk.

ELEKTRONIKUS ÜGYINTÉZÉS, ÜGYFÉLKAPU

Egy bank által nyújtott interneten keresztül igénybe vehető banki szolgáltatások elnevezése, amely során az ügyfelek a bank honlapján megtalálható e-bank internetes címén elérhető szolgáltatásokat vehetik igénybe.

Mi az elektronikus ügyintézés?

Az e-ügyintézési szolgáltatások öt szintre oszthatók. Az első szint az elektronikus információnyújtás. Például a hivatal honlapján lévő tájékoztatás az ügyintézésről vagy a nyitvatartási időről. A második szint az egyirányú kapcsolat. Például a hivatali honlapról letölthetőek az ügyintézéshez szükséges nyomtatványok.

A harmadik szinten már megjelenik a kétirányú kapcsolat, azaz az interaktivitás. Itt már online és hitelesítve kitölthetőek az űrlapok. Megtörténik a kitöltés ellenőrzése és a letöltött dokumentumokat azonosítási eljárás mellett vissza is lehet küldeni elektronikus formában.

A negyedik szinten lehetőség van a teljes ügymenet elektronikus lefolytatására. Beleértve az egyes pénzügyi tranzakciókat, így például az illeték lerovását is.

Végül a legfejlettebb ötödik szinten már személyre szabott, és sok esetben automatikus e-ügyintézés folytatható az ügyfél.

Hogyan indíthatunk ügyet elektronikusan?

Az elektronikus ügyintézési szolgáltatások igénybevételéhez Ügyfélkapu regisztráció szükséges, mellyel kapcsolatosan részletes tájékoztatást a www.magyarorszag.hu oldalon kaphatunk. Az elektronikus ügyintézés lehetőségei is itt olvashatók.

Ügyfélkapu létesítését bárki kezdeményezheti személyesen a kormányablaknál vagy elektronikusan, amennyiben 2016. január 1. napját követően kiállított érvényes személyazonosító igazolvánnyal rendelkezik. A regisztrációhoz meg kell adnia szabadon választott egyedi felhasználói nevét és e-mail címét, mivel erre a címre kapja meg az első belépéshez szükséges egyszer használatos kódját. Az elektronikus ügyintézési szolgáltatások az itt kapott felhasználói névvel és jelszóval vehetők igénybe.

Ki kezdeményezhet e-ügyintézés?

Az elektronikus ügyintézés előzetes regisztrációhoz kötött, azaz csak ügyfélkapuval rendelkező személyek számára adott ez a lehetőség.

Az Ügyfélkapu olyan azonosítási szolgáltatás, amely lehetővé teszi, hogy a felhasználó biztonságosan, azonosítást követően léphessen kapcsolatba az elektronikus közigazgatási ügyintézés, illetve elektronikus közigazgatási szolgáltatásokat nyújtó szervezetekkel.

Az Ügyfélkapu regisztráció folyamatának részletes leírása az interneten, a <https://ugyfelkapu.gov.hu/> internetes oldalon található.

WEBÁRUHÁZAK

A webáruház (más néven: webshop, e-shop) az egy olyan weblap, ami termékeket vagy szolgáltatásokat értékesít. Általában online bevásárló kosár tartozik hozzá, amelybe virtuálisan pakoljuk bele a megvásárolni kívánt árut. Az internet gyors elterjedésével, az online kereskedelem nagyon előnyössé vált a kereskedők számára. A tradicionális bolttulajdonosok észrevették az új üzleti lehetőségeket az e-kereskedelemben és ez a webáruházak elterjedéséhez vezetett.

Webáruház jellemzői

Termékeket vagy szolgáltatásokat értékesítenek

Lehetséges az is, hogy egy webáruház az csak egy információs weboldal egy tradicionális kiskereskedelmi üzlet termékeiről vagy szolgáltatásairól, de általában az a jellemző, hogy a webáruházban tényleges termék vagy szolgáltatás értékesítése folyik.

Virtuális bevásárlókosár

A legtöbb webáruháznak az a célja, hogy vásárlóik megvegyék a termékeiket. Ezekben az áruházakban általában található egy virtuális bevásárló kosár melybe a vásárlók összegyűjthetik a megvásárolni kívánt árut. Miután a vásárló a termékeket összegyűjtötte, a virtuális pénztárnál megadhatja fizetési adatait melynek segítségével a fizetési tranzakció létrejön.

Piaci szegmentálás

A legtöbb webáruház az egy speciális piaci részesedést céloz meg a teljes piaci szegmensből, de természetesen vannak kivételek is, mint pl. az Aliexpress.com melynek a sikerét az adta, hogy majdnem minden megtalálható rajta.